

van Ardenne & Crinice le Roy
ADVOCATEN

Aansprakelijkheden van QESH- managers en veiligheidsfunctionarissen

Remko Wijling

Deltalinqs Arbo contactgroep d.d.
21 april 2017

van Ardenne & Crinice le Roy
ADVOCATEN

Programmaonderdelen

- Inleiding
- Strafrechtelijke aansprakelijkheid?
- Bestuursrechtelijke aansprakelijkheid?
- Civiele aansprakelijkheid?
- Aanbevelingen
- Vragen?

Inleiding

- Welke verantwoordelijkheden heeft een QSEH-manager en/of veiligheidsfunctionaris?
- Verantwoordelijk voor de kwaliteit, arbeidsomstandigheden en de zorg voor het milieu binnen een bedrijf.
- Onder meer door zorg te dragen voor het voorstellen en (laten) uitvoeren van verbeteringen op basis van wettelijke veranderingen, risico-inventarisaties, verbetervoorstellen en klachten van belanghebbenden, voortschrijdend inzicht en hiaten in het systeem.
- Let wel, interne zorgplicht maar deze zorgplicht heeft uitdrukkelijk ook een externe werking, b.v. leefomgeving.

Wat nu als er iets misgaat?

Aansprakelijkheden algemeen

- In geval van een overtreding kan het bevoegd gezag ten aanzien van de rechtspersoon gebruikmaken van de 'klassieke' handhavingsbevoegdheden. Deze bestaan uit de last onder dwangsom, de last onder bestuursdwang, de intrekking en de uitsluiting.
- Ook kan het bevoegd gezag overgaan tot oplegging van een punitieve sanctie aan de rechtspersoon (bestuurlijke boete), of overgaan tot stafvervolgning indien de overtreding ook strafbaar is gesteld. Let hierbij op de diverse specifieke wetten zoals BRZO/WM/WABO met eigen strafbepalingen.
- Tot slot kan de rechtspersoon in het civiele recht aansprakelijk worden gesteld voor de schade geleden als gevolg van een incident.
- Maar wat is nu de positie van de QESH-manager en veiligheidsfunctionaris? Kan ook hij op eenzelfde wijze worden aangesproken als de rechtspersoon?

van Ardenne & Crince le Roy
ADVOCATEN

Strafrechtelijke vervolging

van Ardenne & Crince le Roy
ADVOCATEN

Strafvervolging

- Strafvervolging van een QESH-manager en/of veiligheidsfunctionaris is mogelijk. Bekendste voorbeeld de KAM-manager van Chemie-Pack (ECLI:NL:GHSHE:2016:1594).
- Indien over wordt gegaan tot strafvervolging dient er wel aan een aantal voorwaarden te worden voldaan om uiteindelijk te komen tot een veroordeling.
- In de eerste plaats moet de strafbare gedraging redelijkerwijs aan de rechtspersoon kunnen worden toegerekend.
- In de tweede plaats moet de QESH-manager en/of veiligheidsfunctionaris feitelijk leiding hebben gegeven aan de strafbare gedraging.

Toerekening aan de rechtspersoon

- Het gaat om een handelen of nalaten van iemand die hetzij uit hoofde van een dienstbetrekking hetzij uit anderen hoofde werkzaam is ten behoeve van de rechtspersoon (dus ook uitzendkrachten).
- De gedraging past in de normale bedrijfsvoering van de rechtspersoon.
- De gedraging is de rechtspersoon dienstig geweest in het door hem uitgevoerde bedrijf.
- De rechtspersoon vermocht erover te beschikken of de gedraging al dan niet zou plaatsvinden en zodanig of vergelijkbaar gedrag werd blijkens de feitelijke gang van zaken door de rechtspersoon aanvaard of placht te worden aanvaard. Onder bedoeld aanvaarden is mede begrepen het niet betrachten van de zorg die in redelijkheid van de rechtspersoon kon worden gevergd met het oog op de voorkoming van de gedraging.

Feitelijk leidinggeven

- Feitelijk leidinggeven, wanneer is hier sprake van? De kern van dit leerstuk wordt goed weergegeven door onderstaande rechtsoverweging van het gerechtshof inzake Chemie-Pack:

*“Niet is gebleken dat de verdachte **daadwerkelijk feitelijke leiding** heeft gegeven aan het door [productiemedewerker bij Chemie-Pack] met de gasbrander verwarmen van de membraanpomp. Van feitelijke leiding geven aan een verboden gedraging kan onder omstandigheden echter ook sprake zijn indien de verdachte, **hoewel daartoe bevoegd en redelijkerwijs gehouden, maatregelen ter voorkoming van deze gedraging achterwege heeft gelaten en bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat de verboden gedraging zich zal voordoen. In deze situatie wordt de verdachte geacht opzettelijk de verboden gedraging te hebben bevorderd. De bewuste aanvaarding van de aanmerkelijke kans kan zich voordoen indien hetgeen de verdachte bekend was omtrent het begaan van strafbare feiten door de rechtspersoon rechtstreeks verband hield met de ten laste gelegde gedraging.**”*

Gevolgen van strafrechtelijke vervolging

- De straf zelf, die ook wordt opgenomen in de justitiële documentatie.
- Ontzetting van het recht tot uitoefening van het beroep van KAM-coördinator en/of veiligheidkundige.
- Strafrechtelijke veroordeling kan ook een weigeringsgrond opleveren bij het aanvragen en verkrijgen van een VOG.
- Bibob, de relatie tot strafbaar feit is ook gegeven indien leiding is gegeven (direct of indirect) aan een rechtspersoon die strafbare feiten heeft begaan.

Bestuursrechtelijke aansprakelijkheid

- De klassieke handhavingsbevoegdheden kunnen door een overheid (in beginsel) alleen worden ingezet tegen de rechtspersoon waarbinnen de QESH-manager en/of veiligheidsfunctionaris werkzaam is.
- Voor wat betreft de bestuurlijke boete, geldt dit uitgangspunt niet. Wat is de positie van de QESH-manager en/of veiligheidsfunctionaris indien oplegging van een bestuurlijke boete dreigt?

van Ardenne & Crinice le Roy
ADVOCATEN

Bestuurlijke boete

van Ardenne & Crinice le Roy
ADVOCATEN

Bestuurlijke boete, algemeen

- Aan wie kan een bestuurlijke boete worden opgelegd? Aan een of meerdere overtreders.
- Wie is overtreder? Diegene die de overtreding pleegt of medepleegt. Medeplichtigheid aan een overtreding valt dus niet onder het bereik van een bestuurlijke boete.
- Een overtreder kan zowel een natuurlijk persoon als een rechtspersoon zijn, maar ook degene die tot de overtreding opdracht heeft gegeven of hieraan feitelijk leiding heeft gegeven. Wanneer is sprake van feitelijk leiding geven? Dit leerstuk wordt ook in het bestuursrecht ingekleurd aan de hand van de in het strafrecht ontwikkelde criteria.
N.B. dus ook in het bestuursrecht zal in veel gevallen een bedrijf of instelling of de leiding van een bedrijf of instelling als overtreder kunnen worden aangemerkt, ook al is de gedraging in fysieke zin gepleegd door een werknemer.
- In het voorkomende geval zijn er dus ook meerdere overtreders denkbaar.

Bestuurlijke boete, voorbeelden

- ECLI:NL:RBZWB:2017:1487 (meststoffenwet)
- ECLI:NL:CBB:2017:91 (overtreding bankverbod)
- Vz. Afd. rechtspraak RvS 24 februari 1984, AB 1984, 480 (Booy Clean); ABRS 22 maart 1995, AB 1995, 538 (overtreding Wet verontreiniging oppervlaktewateren)

Civiele aansprakelijkheid

Civiele aansprakelijkheid

- Tot slot is het ook mogelijk om een QESH-manager en/of veiligheidsfunctionaris naast de rechtspersoon zelf civielrechtelijk aan te spreken tot vergoeding van geleden schade als gevolg van een incident. Ook de werkgever kan zijn werknemer in dit verband aanspreken.
- Grondslag voor de vordering van schade is (in beginsel) de onrechtmatige daad.
- Concreet zal een werknemer aansprakelijk ten opzichte van zijn werkgever zijn, als de door hem toegebrachte schade het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid. De bewijslast hiervoor ligt bij de werkgever.
- N.B. 1: indien sprake is van een strafrechtelijke veroordeling is opzet of bewuste roekeloosheid vaak een gegeven.
- N.B. 2: het voorgaande staat uiteraard los van eventuele arbeidsrechtelijke stappen die een werkgever kan zetten, zoals bijvoorbeeld ontslag op staande voet aanzeggen.

Aanbevelingen

- Weet wat er speelt zowel binnen een bedrijf als erbuiten. Zorg ervoor dat je op de hoogte bent van de relevante nieuwe wet- en regelgeving.
- Stel ook het personeel tijdig op de hoogte van wijzigingen en de gevolgen van nieuwe wet- en regelgeving en zie toe op de naleving ervan.
- Zorg voor een sluitend systeem van registratie van eventuele incidenten.
- Handel in het geval van een incident ook proactief. Doe zelfstandig aan feitenonderzoek en presenteer dit ook aan een instantie, voed de overheid dus met informatie.
- Maar vooral indien twijfel, vraag tijdig advies.

Vragen

Vragen?

Bel of stuur een email naar;

r.wijling@vanardenne-criniceroy.nl

+31 (0)10 7410650

+31 (0)6 19637912